

การนำเสนอรูปแบบการจัดตั้งศูนย์วิทยบริการจากห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา

กรุงเทพมหานคร

นายวิชัย นิมทรงธรรม

วิทยานิพนธ์นี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาโสตทัศนศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2531

ISBN 974-568-826-6

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

013840

i 10300193

A PROPOSED MODEL FOR DEVELOPING A RESOURCE CENTER FROM THE SECONDARY
SCHOOL LIBRARY, BANGKOK METROPOLIS

Mr. Vichai Nimsongtham

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirement
for the Degree of Master of Education
Department of Audio-Visual Education
Graduate School
Chulalongkorn University
1988
ISBN 947-568-826-6

หัวข้อวิทยานิพนธ์   การนำ เสนอรูปแบบการจัดตั้งศูนย์วิทยบริการจากห้องสมุดโรงเรียน
มัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร

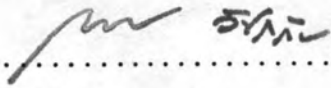
โดย   นายวิชัย นิ่มทรงธรรม

ภาควิชา   โสวัตศนศึกษา

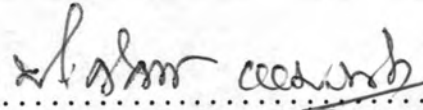
อาจารย์ที่ปรึกษา   ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุนันท์ ปัทมาคม

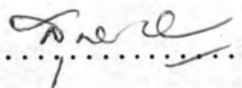

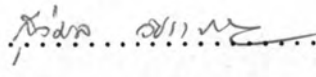
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการ
การศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทมหาบัณฑิต

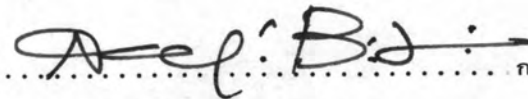

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรราชัย)

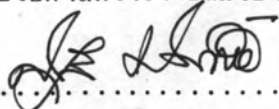
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประสक्ति หอมสนิต)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุนันท์ ปัทมาคม)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวิมล วัชรราชัย)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สม เชาวน์ เนตรประเสริฐ)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.สุกรี รอดโพธิ์ทอง)

วิจัย นวัตกรรม : การนำเสนอรูปแบบการจัดตั้งศูนย์วิทยบริการจากห้องสมุดโรงเรียน
มัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร (A PROPOSED MODEL FOR DEVELOPING A RESOURCE
CENTER FROM THE SECONDARY SCHOOL LIBRARY, BANGKOK METROPOLIS)

อ.ที่ปรึกษา : ผศ.สุนันท์ ปัทมาคม, 167 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ เสนอแนะรูปแบบการจัดตั้งศูนย์วิทยบริการจากห้องสมุดโรงเรียน
มัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ กรุงเทพมหานคร

ผลการวิจัยพบว่า ศูนย์วิทยบริการของโรงเรียนมัธยม กรุงเทพมหานคร ควรมีรูปแบบ เป็นหน่วย
งานกลางของโรงเรียน โดยพัฒนาขึ้นจากห้องสมุดและห้องโสตทัศนศึกษาที่มีอยู่เดิม แล้วจัดการบริหารและ
การดำเนินงานใหม่ โดยมีผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายบริการการศึกษา เป็นหัวหน้า มีครูบรรณารักษ์และครูโสตทัศน
ศึกษาเป็นรองหัวหน้า ทำหน้าที่จัดหา คัดเลือกและจัดระบบสื่อการศึกษาและโสตทัศนอุปกรณ์ และยังเป็นผู้ควบคุม
ดูแลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ทุกฝ่าย เจ้าหน้าที่เทคนิคมีหน้าที่บริการการใช้โสตทัศนอุปกรณ์ บำรุงรักษา
และซ่อมแซมด้วย เจ้าหน้าที่ธุรการมีหน้าที่รับผิดชอบงานธุรการ บริการให้ยืมสื่อการศึกษาและโสตทัศนอุปกรณ์
แก่ครูและนักเรียน มีนักเรียนอาสาสมัครมาช่วยทำงานในบาง เวลาด้วย งบประมาณของศูนย์วิทยบริการ
ได้จากฝ่ายบริการการศึกษาของโรงเรียน และควรมีจำนวนมากกว่างบประมาณเดิมของห้องสมุดและห้องโสต
ทัศนศึกษารวมกัน หน้าที่ของศูนย์วิทยบริการ ได้แก่ บริการให้ยืมสื่อการศึกษาและโสตทัศนอุปกรณ์ การคัด-
เลือก จัดหาและผลิตสื่อการศึกษา ให้คำปรึกษาทางวิชาการ เกี่ยวกับการผลิต-การใช้สื่อการศึกษาและโสต-
ทัศนอุปกรณ์ ดูแล บำรุงรักษาและซ่อมแซมสื่อการศึกษาและโสตทัศนอุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวกที่ศูนย์วิทย
บริการควรจัดไว้ คือ ป้ายติดประกาศ ตู้แสดงนิทรรศการ ตู้บัตรรายการ ตู้ไฟแสงสว่างสำหรับดูวัสดุประ เภท
ฉาย รถเข็น ตู้หาสำหรับการศึกษารายบุคคล ตู้หาสำหรับการใช้โสตทัศนอุปกรณ์ ห้องฉายภาพยนตร์และ เทป -
โทรทัศน์ ห้องสำหรับผู้เรียนกลุ่มย่อย ห้องกิจกรรม และห้องประชุม ระเบียบในการให้บริการ ศูนย์วิทยบริ
การ เปิดทำการทุกวันในระหว่าง เปิดภาคเรียน ให้ยืมหนังสือและสื่อการศึกษาออกไปใช้นอกบริเวณโรงเรียน
ได้ แต่การยืมโสตทัศนอุปกรณ์ให้ยืมใช้เฉพาะภายในบริเวณโรงเรียน เท่านั้น การยืมสื่อการศึกษาและโสต -
ทัศนอุปกรณ์ดังกล่าว ต้องนำส่งคืนภายใน เวลาที่กำหนด

เมื่อนำแบบ เสนอแนะรูปแบบการจัดตั้งศูนย์วิทยบริการไปให้ผู้บริหารโรงเรียน ครูบรรณารักษ์และ
ครูโสตทัศนศึกษาประเมิน ผลปรากฏว่า ผู้ตอบแบบประเมินทุกคนเห็นว่า เป็นรูปแบบศูนย์วิทยบริการที่อยู่ใน
ระดับ "ดี" สามารถนำไปใช้ดำเนินการได้จริง

ภาควิชา ..... โสตทัศนศึกษา
สาขาวิชา ..... โสตทัศนศึกษา
ปีการศึกษา 2530

ลายมือชื่อนิสิต .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา .....

VICHAI NIMSONGTHAM : A PROPOSED MODEL FOR DEVELOPING A RESOURCE CENTER FROM THE SECONDARY SCHOOL LIBRARY, BANGKOK METROPOLIS.
THESIS ADVISOR : ASST.PROF.SUNAN PATAMACHOME, 167 PP.

This study was to propose a model for developing a resource center from the secondary school library in Bangkok metropolis.

From the research it was found that a secondary school resource center in Bangkok should be a central service unit which can be developed from the former library and audio-visual service units. The research model was directed and administered by the vice-principal of the educational service department.

The staff consisted of: a) a librarian and media specialist who in charge of collecting, classifying and the retrieval of educational materials and audio-visual equipment as well as directing all staff in the center, b) technicians who were in charge of equipment operation, servicing and maintenance, c) a clerk who was in charge of general office work and looking after circulation and reserving educational materials and audio-visual equipment, d) volunteer students.

The budget of the resource center was from the educational support section of the school budget and it was found that it should be a larger budget than that of the library and audio-visual service unit combined.

The resource center tasks: a) circulation of educational materials and audio-visual equipment service, b) collecting, classifying and producing media, c) acting as instructional consultant, d) maintenance of educational materials and audio-visual equipment.

The facilities of the resource center: bulletin board, exhibition-tables, media catalogs, viewing tables, trolleys, carrels and audio-visual booths, room or space for film and video projection, small group areas study, group activities and meeting.

Regulation and scheduling: a) hours: open every school day
b) teachers and students can take books and educational materials off campus
c) audio-visual equipment can not be taken off campus
d) all checked out items have to be returned on the due date stamped.

When the model of the secondary school resource center was sent to school administrators, librarians and media specialists for evaluation, their evaluations classified the model as "GOOD" and stated that it could be successfully used.

ภาควิชา ไลศตทัศนศึกษา.....
สาขาวิชา ไลศตทัศนศึกษา.....
ปีการศึกษา 2530.....

ลายมือชื่อนิสิต *[Signature]*.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา *[Signature]*.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาของท่านผู้ช่วยศาสตราจารย์สุนันท์ ปัทมาคม ซึ่งเป็นอาจารย์ผู้ควบคุมการวิจัย ที่ได้กรุณาตรวจแก้ไขข้อบกพร่อง ตลอดจนให้คำแนะนำต่าง ๆ ตลอดระยะเวลาของการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขอกราบขอบพระคุณ คุณสุพจน์ รักกุศล ผู้เป็นเพื่อนร่วมงานอาวุโส คอยให้กำลังใจ ช่วยเหลือและปฏิบัติภารกิจแทนหลายครั้ง ขอขอบพระคุณท่านผู้บริหารโรงเรียน ครู-บรรณารักษ์ ครูโสตทัศนศึกษา และเพื่อน ๆ ที่ปฏิบัติงานทางด้านโสตทัศนศึกษา ของโรงเรียนทุกโรงเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร ที่ให้ความร่วมมืออย่างดีในการตอบแบบสอบถามถึงสองครั้ง และขอขอบพระคุณท่านอาจารย์และนักเรียนทุกคนที่ให้ความร่วมมือในการวิจัยครั้งนี้ รวมทั้งอาจารย์และเพื่อน ๆ ที่ห่วงใยคอยได้ถามและให้กำลังใจ เสมอมา ผู้วิจัยขอระลึกถึงพระคุณตลอดไป

วิชัย นิมทรงธรรม

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ช

บทที่

1	บทนำ	1
	ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย	7
	ขอบเขตของการวิจัย	7
	คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย	7
	ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	8
2	วรรณคดีที่เกี่ยวข้อง	10
	ความเป็นมาของห้องสมุดและศูนย์วิทยบริการ	10
	รูปแบบการจัดศูนย์วิทยบริการ	13
	งานของศูนย์วิทยบริการ	19
	องค์ประกอบของศูนย์วิทยบริการ	22
3	วิธีดำเนินการวิจัย	25
	วิธีดำเนินการวิจัย	25
	กลุ่มตัวอย่างประชากร	26
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	27
	การเก็บรวบรวมข้อมูล	29
	การวิเคราะห์ข้อมูล	29

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	31
	ตอนที่ 1 รายละเอียดของผู้ตอบแบบสอบถาม	32
	ตอนที่ 2 สภาพของโรงเรียน ห้องสมุด และห้องโสตทัศนศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร	35
	ตอนที่ 3 การบริหารและการดำเนินงานห้องสมุด และห้องโสต ทัศนศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร ..	39
	ตอนที่ 4 วิธีการจัดเก็บสื่อการศึกษาของครูบรรณารักษ์และครู- โสตทัศนศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร	43
	ตอนที่ 5 การใช้บริการห้องสมุดและห้องโสตทัศนศึกษาของครู- อาจารย์ และนักเรียน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร	44
	ตอนที่ 6 ความคิดเห็นในการจัดตั้งศูนย์วิทยบริการจากห้องสมุด โรงเรียนมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร	45
	ตอนที่ 7 ความคิดเห็นเกี่ยวกับแบบ เสนอแนะการจัดตั้งศูนย์วิทย บริการจากห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร	59
5	แบบ เสนอแนะการจัดตั้งศูนย์วิทยบริการจากห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร	61
6	สรุปการวิจัย ผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	74
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย	74
	กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย	74
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	74
	วิธีดำเนินการวิจัย	75
	ผลการวิจัย	80
	อภิปรายผลการวิจัย	84
	ข้อเสนอแนะ	84

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บรรณานุกรม	86
ภาคผนวก	89
ภาคผนวก ก แบบสอบถาม	90
ภาคผนวก ข ตารางประกอบ	129
ภาคผนวก ค หนังสือขอความร่วมมือ	163
ประวัติผู้เขียน	167

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	แสดงรายละเอียดของผู้ตอบแบบสอบถาม กลุ่มผู้บริหาร ครูบรรณาธิกรรค์ และครูโสดทัศนศึกษา	33
2	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน ของความต้องการ วัสดุ-โสดทัศนูปกรรค์ ของครูบรรณาธิกรรค์ และ ครูโสดทัศนศึกษา	38
3	แสดงคำร้อยละของการพัฒนาความรู้ด้านสื่อการศึกษาของ ครูบรรณาธิกรรค์ และครูโสดทัศนศึกษา เพื่อการพัฒนาหน่วยงาน.....	41
4	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิด เห็น ของผู้บริหาร ครูบรรณาธิกรรค์ และครูโสดทัศนศึกษา ที่มีต่อ การจัดตั้งศูนย์วิทยบริการโดยพัฒนาขึ้นจากห้องสมุดและ ห้องโสดทัศนศึกษา	46
5	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิด เห็นของ ผู้บริหาร ครูบรรณาธิกรรค์ และครูโสดทัศนศึกษาที่มีต่อการบริหาร และการดำเนินงานศูนย์วิทยบริการ	48
6	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิด เห็นของ ผู้บริหาร ครูบรรณาธิกรรค์ และครูโสดทัศนศึกษาที่มีต่อการจัด บริการทางวิชาการและผู้ใช้บริการในศูนย์วิทยบริการ	49
7	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิด เห็น ของผู้บริหาร ครูบรรณาธิกรรค์ และครูโสดทัศนศึกษา ที่มีต่อ การจัดบุคลากรของศูนย์วิทยบริการ.....	50

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
8	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของ ผู้บริหาร ครูบรรณาธิการ และครูโสตทัศนศึกษาที่มีต่อการจัด งบประมาณของศูนย์วิทยบริการ	52
9	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของ ผู้บริหาร ครูบรรณาธิการ และครูโสตทัศนศึกษาที่มีต่อหลักเกณฑ์ ในการให้บริการของศูนย์วิทยบริการ	53
10	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็น ของผู้บริหาร ครูบรรณาธิการ และครูโสตทัศนศึกษาที่มีต่องานบริการ ที่จัดให้มีในศูนย์วิทยบริการ	54
11	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของ ผู้บริหาร ครูบรรณาธิการ และครูโสตทัศนศึกษาที่มีต่อสิ่งอำนวยความสะดวก ในศูนย์วิทยบริการ	55
12	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของ ผู้บริหาร ครูบรรณาธิการ และครูโสตทัศนศึกษา ต่อความเหมาะสม ของแบบเสนอแนะการจัดตั้งศูนย์วิทยบริการจากห้องสมุด โรงเรียนมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร	59